

Dansk Expedition til Østkysten af Grønland.

Som tidligere meddelt*), vil der i Aar under Ledelse af Premierløjtnant i Flaaden *C. Ryder* blive afsendt en Expedition til Østkysten af Grønland. Expeditionen vil komme til at tælle ni Deltagere, nemlig, foruden Lederen: Premierløjtnant i Flaaden *Vedel*, stud. mag. *Bay*, to danske Matroser, to norske Fangstmænd, en Grønlænder fra Hundøerne i Diskobugten, samt den fra Kaptajn *G. Holms* Konebaadsexpedition bekendte Tolk *Johan Petersen*.

Expeditionen vil i de første Dage af Juni afsejle herfra med det til Expeditionens Brug for Sommeren lejede norske Fangstdampskib „Hekla“, der føres af Kaptajn *R. Knudsen*, som vil være Læserne bekendt af den Meddelelse, som han her i Tidsskriftet har givet af den interessante Fangstrejse, han i 1889 foretog under Nordkysten af Østgrønland. Idet vi iøvrigt henvise til den tidligere omtalte Plan til Expeditionen, skulle vi meddele, at det er Mening, at „Hekla“ først skal forsøge at komme ind til Grønlands Østkyst paa 68—69° N. Br., for dér at landsætte et Proviantdepot. Oprettelsen af et saadant vilde jo betydelig formindske den Bagage, som det er nødvendigt at føre med Baadene sydefter næste Sommer og derved blive en stor Lettelse for Expeditionen. Hvor vidt det imidlertid vil lykkes eller ej, er tvivlsomt, da Isforholdene her saa tidlig paa Aaret pleje at være særlig vanskelige.

Uden imidlertid at anvende megen Tid paa dette Forsøg, vil man benytte den første Lejlighed, der maatte tilbyde sig, til at komme ind til Kysten paa omtrent 70°, hvor Expeditionens medbragte Huse rejses ved Kap Stewart i Scoresby Sund. Derefter vil man be-

nytte Resten af Sommeren til en Undersøgelse af de indre Fårvaande nordefter og særlig søge at naa ind til Bunden af den lauge Frants Josefs Fjord paa 73° N. Br. Naar Islægget begynder, gaaer Skibet tilbage til Kap Stewart, hvor Expeditionen landsættes, hvorpaa „Hekla“ sejler hjem.

Den første Sommer vil stud. mag. *Hartz*, der tidligere har rejst paa Vestkysten som Botaniker og som ifjor har indsamlet Planteforsteninger paa Disko-Øen, deltage i Expeditionen for om Efteraaret at gaa hjem med „Hekla.“

I 1892 vil „Hekla“ efter endt Fangsttur gaa ind til Overvintringsstedet og afhente de af Expeditionen efterladte Samlinger og derpaa gaa til Angmagsalik for at afhente selve Expeditionen, der, saa snart Isforholdene tillade det, har forladt Overvintringsstedet ved Kap Stewart og i Baadene er gaaet ned langs Kysten sydefter. Expeditionen vil sandsynligvis ankomme til Angmagsalik i September.

Beboerne ved Angmagsalik ere allerede underrettede om Expeditionens sandsynlige Ankomst i 1892 og have lovet at ro den imøde. Paa Anmodning af Løjtn. Ryder har nemlig Kolonibestyrer *Lützen* ved Julianehaab underrettet de Østlændinger, som ifjor Sommer have besøgt det sydligste Handelssted paa Vestkysten, om Expeditionen og dens Besøg ved Angmagsalik, og Østlænderne have lovet at ro Expeditionen imøde og, samtidig med at udtale deres Glæde over dens forventede Ankomst, ytret Ønsket om, at den vil tage tilstrækkeligt Krudt, Bly, Tobak, Rifler o. s. v. med for at handle.

Zeni-Gaadens Løsning**).

Ved Kand. fil. **Peter Eberlin.**

I.

Porlanda og Sorant er Portland og Shoreham ved Kanalen eller, som Andrea Bianco kalder disse Steder, Purlan og Soran.

II.

Ledouo og Ilofe i Sudero Golfo i Frislanda er vistnok Leuwærden og Hindelopen ved Zuiderzee i Friesland.

*) Se 10de Bind 1889—90: „Dansk Expedition til Østkysten af Grønland.“

III.

Iscant og Bres i samme „Kanaler“ som nogle andre Øer er Ouessant og Brest ved Kanalen eller, som Andrea Bianco kalder disse Steder, Yscanti og Brest.

) Fra Forfatteren, der for Tiden opholder sig i Udlandet, have vi modtaget ovenstaaende interessante Oplysninger med Hensyn til det saa meget omdebatterede Zeni-Spørgsmaal. Vi bringe Oplysningerne ganske i Forfatterens Form. Han har antaget, at første Del af disse var trykt, da han godhedsfuldt tilstillede os Slutningsbemærkningerne. **R. A.

IV.

De varme Kilder ved St. Thomas-Kirken er de varme Kilder ved Bath, der i Middelalderen og det 16. Aarh. vare navnkundige som et af Englands Vidunderer og et af Verdens første Badesteder.

Bath var et Bispesæde, og dér fandtes mindst ét Kloster i Byen. Kleresiet benyttede de varme Kilder og grundede Hospitaler og lignende Stiftelser ved dem. Vandet lededes i kunstige Ledninger.

Efter et enkelt Vidnesbyrd vare Navnene Thomia og St. Thomas knyttede til henholdsvis Byen Bath og de varme Kilder i Byen. Jeg lægger dog liden Vægt paa dette Vidnesbyrd, da jeg ikke har faaet undersøgt, hvordan det har sig med disse Navne, og da jeg i alle Tilfælde troer, at Navnet paa Englands Helligdom, St. Thomas i Canterbury, spiller ind i Zeni-Beretningen.

V.

Beretningen om Fiskerens Æventyr og den store Opdagelsesrejse har ikke alene laant hele sin Kolorit fra Beretningerne om Columbus' Rejser, men ganske særlig gjælder det, at:

Beskrivelsen af Estotiland som et Land, vandet af 4 Floder, der strømme ud fra et højt Fjæld midt i Landet, er et Ekko af Columbus' Opfattelse af „Indiens“ Indland som Paradisets Sted, fra hvis vældige Højde de 4 store Floder strømme ud mod Havet.

Icaria = (Insula) Cariay.

Trin = Trinidad.

Kilden med en Væske som Beg, der flød ud i Havet = Kilden med Olje, som Columbus fandt noget fra Trinidad, og hvis Olje flød ud over Havets Overflade,

kort sagt, omtrent Linje for Linje er Zeni-Beretningens sidste Del skrevet ud af Beretningerne om Columbus' Rejser.

Summa summarum.

En eller flere Zenier (?) har i gammel Tid

oplevet en Hoben Æventyr i Kanalen og Egnene dér omkring.

En yngre Zeno har faaet fat i Beretningerne om disse Æventyr og misforstaaet dem, idet han — søgende paa Kort og i Bøger efter de Steder, der nævnedes i Beretningerne — har ladet sig lede vild af nogle Ligheder imellem Stednavne omkring Kanalen og i det nordlige Atlanterhav.

Han har derfor ved Forandringer og Tilføjelser — og det baade i de gamle Beretninger og i de Kort, han har faaet fat i — tilvejebragt en nogenlunde samstemmende Tekst- og Kortredaktion

og har samtidig af Udpluk fra Beretningerne om Columbus' Rejser sat den anden Del af Zeni-Beretningen sammen,

i hvilken Del Navnene Estotiland (Skotland??) og Drogio (Drogheda?) samt Sagnet om Ikaros vistnok alle 3 lige uskyldigen ere bleve indvævede.

Et Spørgsmaal til Historikere.

Hvem er Zichmni eller Zieno? Han skulde da ikke være Richard Fitz-Alan den 3dje, Jarl af Arundel, Warente og Surrey?

Det hedder om Richard: „Hans første Bedrift i Aaret 1387 var at tage en stor Flaade af franske, spanske og flamske Kjøbmandsskibe Efter at have udbedret sine Skibe indskibede han sig nok en Gang for den franske Kyst, forsynede Staden Brest med Forraad, blev saa belejret af Hertugen af Bretagne, sejlede endelig til Sluis, ødelagde eller tog Skibene i Havnen og lagde Landet øde i mere end 10 franske Mils (leagues) Udstrækning“.

Arundel ligger 2½ Mil fra Shoreham.

Endnu et Par Bemærkninger om Zeni-Beretningen.

I.

I Browns „Calendar of state papers etc.“ findes i Listen over „Captains appointed to the command of the Flanders galleys, trading between Venice, England and Flanders from the year 1317 to 1533“

Nicolo Zeno,

udnævnt den 22nde Januar 1385.

II.

Carlo Zeno, Broder til Nicolo og Antonio, var i Aaret 1395 i England i diplomatisk Ærende.

III.

I Cantus „Histoire des Italiens“ omtales i Kapitel

125 „les dix cartes d'André Bianco de 1436, qui représentent le Japon,

l'Estitoland,

les Antilles, le Brésil, une partie du Canada.“

IV.

Til Grund for Zeni-Beretningens Beskrivelse af Skindbaade ligger en eller anden Beskrivelse af de peruanske Changos-Indianeres *dobbelte* Skindbaade med deres *Skindrør*, der aabnes og lukkes *paa Soen*.

V.

Richard af Arundel blev den 9ende April 1388 udnævnt til Kaptajn over Fæstningen og Byen Brest. Han indtog samme Aar Ouessant, og i det Hele taget maa han være Zeni-Beretningens Zichmni. Det vilde derfor være interessant at faa at vide, om ikke Nicolo Zeno findes i de endnu bevarede udførlige Ruller over Richards Officerer og Mandskab. (Om disse Ruller se: Nicolas „History of the R. navy“ II p. 318).

Om Dr. Nansens Grønlandsrejse og dens Resultater.

Af H. Rink.

Naar jeg her paa Redaktionens Opfordring skal søge at give et Uddrag af det nu udkomne fuldenkte Rejseværk „Paa Ski over Grønland“ især med Hensyn til de videnskabelige Resultater, kan dette saa meget desto lettere slutte sig til den tidligere, foreløbige Meddelelse om Rejsens Udfald, som det har vist sig, at Frygten for, at der i den sidste kunde være indløbet Fejl paa Grund af Efterretningernes Ufuldkommenhed, har vist sig at være ugrundet.

Det Første, vi kommer til at standse ved i Nansens Bog, er Rejseplanen. Expeditionen havde haabet at kunne tiltræde Vandringen fra Østkysten af Grønland sidst i Juni og at naa Kolonien Kristianshaab paa Vestkysten, en Vej længde, som ansloges til 670 Kilometer. At dette ikke lykkedes, at man først kom til at tiltræde Vandringen efterat have mistet halvanden Maaned af den kostbare Sommertid, som man havde gjort Regning paa, og derfor maatte vælge en omtrent $\frac{1}{3}$ kortere Rute, maa vel, efter hvad man nu har erfaret, tilskrives Vejr- og Isforhold, som i den Sommer havde været særlig ugunstige. Var det lykkedes at kunne begynde Opstigningen i Midten, ja, vi burde vel maaske endog sige Slutningen af Juli, er det rimeligt, at Kristianshaab vilde være bleven naaet, ligesaa godt som man naaede Godthaab. Det er imidlertid i den forrige Artikel paavist, at hvad man kunde kalde Hovedformaalet ved Valget af Tværvejen over Grønland, er fuldstændig naaet. Især gjælder dette, saalænge denne Expedition endnu er den eneste i sit Slags; at det for øvrigt er ønskeligt, om flere saadanne Overgange forsøgtes under forskellige Bredde-

grader, er en Selvfølge. Vi kunne nu tilføje, at der endog er en Mulighed for, at, saalænge der kun havde en enkelt Expedition, kunde det være hændet, at en nordligere Rute havde givet et mindre instruktivt Udbytte, end den der nu er bleven benyttet. Jeg tænker herved paa det Tilfælde, at man netop her midtvejs havde truffet den tilsneede, jævne Isflade afbrudt ved fremragende Nunatakker. Saadanne relativt isfrie Bjergtoppe kunde da efter Rimelighed betragtes som Toppen af en Bjergkjæde, der dannede Vandskjellet. Man har jo vidst, at Isens Overflade er mere eller mindre uregelmæssig nær ved dens Yderrand mod Havet samt især omkring Nunatakker, der ligge ikke langt fra denne Rand, hvorimod, overalt hvor man havde spejdet ind efter, Jævnheden bestandig tiltog og Stigningen aftog. Men hvorledes dette vilde ende, naar ingen fremmede Hindringer mødtes, derom kunde man før Nansens Opdagelser ingen Forestilling danne sig. En fremragende Bjergkam eller større Bjergtop paa Grænsen af en østlig og en vestlig Skraaning vilde derimod kunne give Indlandsisen nærmest dens Sider Karakteren af almindelige Højfjælds-Bræer, som den jo ogsaa i sin første Begyndelse har været. Men at, hvor Vandskjellet ikke har naaet ud over en vis Højde, den almindelige Nivellering saa fuldstændig har kunnet udlette dets Bjergtinder og skabe denne vidunderlig regelmæssige, til begge Sider yderst svagt hældende Hvælving, bærer mere Præget af noget for Grønland og dets Indlandsis ganske ejendommeligt. En Nivellering af denne Art, saaledes som Professor Mohn har gjengivet den i et paa Expeditionens Obser-